

2. WIE OF WAT ZIJN NIBELUNGEN?

Nibe.. wat?

In het *Nibelungenlied* doet men gaandeweg het geschrift wat vreemde dingen met het woord Nibelungen. De ene keer worden Siegfried en zijn gevolg Nibelungen genoemd, later in het boek betreft deze term de Bourgonden. Dit gegeven lijkt te maken te hebben met eigendom. De persoon of de groep personen die de Nibelungenschat in bezit heeft, wordt gezien als Nibelungen. De omgeving van waar de schat zich bevindt is dan automatisch het Nibelungenland. In eerste instantie valt die eer te beurt aan de broers Schildbung en Nibelung, de zonen van een zekere koning Nibelung. Deze broers werden verslagen door Siegfried, die na de overwinning acuut de schat opeiste. Hiermee ging de titel Nibelung over naar de kersverse bezitter. Het pas gewonnen fortuin nam Siegfried niet mee, hij liet het in het Nibelungenland achter. De -eveneens door Siegfried verslagen- dwerg Alberik werd verantwoordelijk gesteld voor het bewaken van deze rijkdommen.

In het *Nibelungenlied* had Alberik een schare volgelingen (eveneens dwergen) die, mede met behulp van een onzichtbaarheidsmantel, werden verslagen door Siegfried. Dit toont overeenkomsten met de *Thidrekssaga*, een soort verzamelbundel van Oudnoorse en Germaanse verhalen. De protagonist in dit verhaal is Diederik van Bern. De consensus is dat de genoemde legendarische Diederik geïnspireerd is op Theodorik de Grote, de vroegmiddeleeuwse koning der Ostrogoten die destijds over een groot deel van Italië regeerde. De toevoeging Bern aan zijn naam zou dan niet op de gelijknamige Zwitserse stad betrekking hebben. Met Bern wordt in dit geval Verona bedoeld. Gedurende het bestaan van het Heilige Roomse Rijk werd de tegenwoordige Italiaanse stad in het Duits

8. DE ONDERGANG VAN DE BOURGONDEN

Na een reis die een jaar of zeshonderd duurde, waren de Bourgonden dus eindelijk in Worms aangekomen. Verhaaltechnisch erg handig, want zo staat het immers geschreven. Wat ook geschreven staat, is dat er een koning Günther zou moeten zijn. Aan die voorwaarde is eveneens voldaan, in de persoon van Gundohar. Siegfried is op dit moment wat lastiger te plaatsen. Zijn personage is pas later aan het verhaal toegevoegd en zou zomaar gedeeltelijk gebaseerd kunnen zijn op een gebeurtenis die zich ver voor en/of ver na de tijd dat Gundohar leefde heeft afgespeeld. Binnen de mythologie zijn dit soort paradoxen geen enkel probleem.

Rond de genoemde historische 'Günther' ontbreken sowieso de bekende figuranten uit het *Nibelungenlied*. Een historisch figuur waar later Hagen van Tronje op gebaseerd is? Niet aanwezig. Rudegeer? Dat is een naam die sowieso historisch-kritisch wat lastig te duiden is. Walter? Als dat karakter al op een of andere wijze is te herleiden tot een persoon die werkelijk bestaan heeft, dan zou hooguit de Visigotische heerser Wallia in aanmerking komen. Maar ten tijde van Gundohar was hij al naar de gene zijde overgegaan. De ruziënde dames (Kriemhilde en Brunhilde), een broodnodig element in het verhaal, zouden zich ook tweehonderd jaar later pas melden. Zelfs Gundohar als proto-Günther valt het nodige op aan te merken. Als Günther dezelfde persoon is als Gundohar, dan zou die laatste getrouwd moeten zijn met een legendarische bruid. Dit is niet het geval. De persoon die door de verhalenmakers gebruikt werd als grondfiguur voor deze bruid, moest nog geboren worden. Hoewel ook die veronderstelling kort door de bocht is. Het idee van Brunhilde als vrouw van Günther ligt veel ingewikkelder dan zomaar een koppeling aan een historisch persoon.

12. SIEGFRIED, DE ZONNEGOD

Het verhaal van Sigurd die Sigdrifa/Brunhilde wekt, vertoont raakvlakken met een wat ouder figuur. We hebben het hier over Baldr, een lid der Asen. Siegfried lijkt een alternatieve voortzetting te zijn van het verhaal over de zoon van Odin en Frigg. Baldr wordt gezien als de god van de lente en het licht. In het *Nibelungenlied* lezen we dat Siegfried vrijwel onkwetsbaar was. Slechts een kleine plek op zijn schouder was zijn spreekwoordelijke achilleshiel. Op slinkse wijze kwam Hagen hierachter, waarna hij tijdens een jacht zijn speer precies op die plek naar binnen prikte. Het lijkt erg op het lot dat Baldr onderging.

Baldr, de god van het licht en de lente

Op een ochtend werd Baldr badend in het zweet wakker. In een nare droom was hem medegedeeld dat zijn leven in gevaar was. Dat ook de goden waarde hechten aan dit soort voorspellende dromen blijkt wel uit hun reactie. De goden, maar vooral Baldr's moeder Frigg namen de boodschap zeer serieus. Naar aanleiding van de voorspellende droom belegden de goden een *ding* (een soort volksvergadering), waarin zij het besluit namen dat Baldr voortaan maar immuun moest worden gemaakt tegen elk soort gevaar. De uitvoering van die taak nam Frigg op zich, Zij maakte afspraken, nee; EISTE van de elementen, ziekten, dieren, stenen en andere potentiële gevaren dat ze Baldr onder geen beding schade zouden toebrengen. Elke aangesprokene stemde hiermee in en zwoer een plechtige eed. Baldr was veilig.

Loki, die altijd al een zekere jaloezie richting de 'perfecte' Baldr had, vond het allemaal maar niets. Vermomd als een vrouw bezocht hij Frigg om haar uit te horen. Op deze wijze kwam de goddelijke onruststoker erachter dat de maretak niets gevraagd was.